

OKRUHY KE STÁTNÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠCE NAVAZUJÍCÍHO MAGISTERSKÉHO STUDIA PROGRAMU ETNOLOGIE

V rámci státní závěrečné zkoušky odpovídá student na tři otázky, které čerpají z následujících tematických okruhů: 1. Historiografie a metodologie oboru, 2. Tradiční lidová kultura duchovní, sociální a materiální, 3. Etnická problematika, 4. Současná sociální kultura a každodennost, 5. Kulturní dědictví, jeho ochrana a revitalizace.

Otázka č. 1 a otázka č. 2 vychází z náplně povinných předmětů zahrnutých do profilujícího základu (viz níže), doplňující otázka č. 3 je zaměřena na orientaci studenta v historiografii a metodologii oboru.

ETMA103 PRAMENNÉ STUDIUM A TERÉNNÍ VÝZKUM I ETMA104 PRAMENNÉ STUDIUM A TERÉNNÍ VÝZKUM II

- Typy pramenů, které lze využít pro etnologický výzkum
- Jednotlivé metody etnologického výzkumu a jejich charakteristika
- Fáze etnologického výzkumu a jejich charakteristika
- Právní a etické aspekty etnologického výzkumu

ETMA106 ANALÝZA A ZPRACOVÁNÍ KVALITATIVNÍCH DAT

- Práce s kvalitativními daty po ukončení terénního výzkumu (transkripce rozhovorů, redukce dat, formy uspořádání a zobrazení dat)
- Práce s kvalitativními daty: od získání pramene k jeho výkladu (rozdíl mezi popisem, analýzou a interpretací, způsoby zpracování dat od kvazistatistických po interpretativní)
- Nástrahy interpretace v etnologii a etická dilemata při psaní odborného textu
- Software pro zpracování kvalitativních dat (principy, základní funkce, přínosy a limity)
- Výklad minulosti – etnologie jako historická věda (zpracování archivních pramenů, orální historie: roviny a perspektivy, které je nutno sledovat při výkladu minulosti)

ETMA107 KAPITOLY Z DĚJIN ANTROPOLOGICKÝCH VÝZKUMŮ

- Klasická britská sociální antropologie (funkcionalismus a jeho překonávání: Malinowski, Evans-Pritchard, Leach)
- Klasická americká antropologie (Boas, Meadová, Benedictová)
- Antropologie 2. poloviny 20. století (emický a etický přístup: interpretativní antropologie, kulturní materialismus; etika výzkumu)

ETMA108 EXKURS DO KULTURY A HISTORIE ROMŮ

- Pojmy: etnogeneze, etnicita, etnická identita, etnická minorita – etnická majorita; etnické stereotypy, nacionalismus, xenofobie, rasismus, holokaust
- Etnogeneze Romů (původ, etnické a jazykové zařazení), dílčí diferenciacie Romů na subetnické skupiny, užívaná etnonyma
- Způsob obživy u Romů a základní rysy romské rodiny
- Romský slovesný folklor, vliv romské kultury na kulturu majoritní

ETMA110 SLOVESNÁ FOLKLORISTIKA

- Formování slovesné folkloristiky (počátky zájmu o slovesný folklor, historický a společenský kontext, sběratelé, akademické snahy, vědecká základna)
- Významní představitelé oboru (v domácím i zahraničním prostředí)
- Žánry tradiční lidové slovesnosti, jejich vývoj a badatelé (pohádka, pověst, humorka a anekdota, přísloví a pořekadla, pranostika, lidová a pololidová píseň, divadlo)
- Ekologie folkloru a nositelé tradice (tvůrci a interpreti, vypravěčské a jiné příležitosti, vliv školy a četby)
- Populární kultura ve vztahu k lidové tradici (význam knihtisku, knížky lidového čtení, triviální literatura, masmédiá)

ETMA112 EXKURS DO KULTURY DĚTÍ A MLÁDEŽE

- Nejstarší sbírky dětského folkloru a práce, ve kterých si autoři všímali světa dětí
- Současní čeští badatelé zabývající se kulturou dětí a mládeže, tematické zaměření výzkumů
- Aplikované metody výzkumu kultury a folkloru dětí
- Co obsahuje / co zahrnujeme do kultury dětí
- Funkce a znaky dětského folkloru

ETMA113 LIDOVÁ VÝTVARNÁ KULTURA

- Teorie pokleslého kulturního dědictví (produkční a reprodukční teorie, jejich představitelé, odraz v českém národopisu)
- Pojmy: lidové umění, národní umění, zlidovělé umění, lidová výtvarná kultura, lidová tvořivost
- Aplikace funkčního strukturalismu na výklad lidové výtvarné kultury, osobnost Karla Šourka
- Pojetí lidové výtvarné kultury v díle Antonína Václavíka
- Přínos Richarda Jeřábka ke studiu lidové výtvarné kultury

ETMA115 MUZEA V PŘÍRODĚ

- Základní pojmy muzejnictví v přírodě (muzeum v přírodě / skans(z)en, expoziční objekt, terénní a biologický prvek, in situ, transfer, originál, vědecká kopie, vědecká rekonstrukce, teoretický model, expoziční model)
- Geneze konceptu muzea v přírodě v Evropě
- Geneze konceptu muzea v českých zemích
- Typy muzeí v přírodě dle obsahu dokumentované a prezentované skutečnosti
- Osobnosti spojené s budováním muzeí v přírodě, základní vědecká díla o muzeích v přírodě

ETMA116 SOUČASNÝ FOLKLOR

- Základní žánry a formy současného folkloru
- Fáma jako forma sociální komunikace
- Současné pověsti: témata a motivy
- Anekdoty a vtipy jako žánr současného folkloru
- Neorální folklor: psaný a nápisový folklor, internetový folklor

ETMA118 UNESCO A OCHRANA KULTURNÍHO NEHMOTNÉHO DĚDICTVÍ

- Definice nemateriálního kulturního dědictví
- Základní dokumenty definující nástroje péče o nemateriální kulturní dědictví na mezinárodní úrovni a v ČR
- Seznamy UNESCO nemateriálního kulturního dědictví, vč. zastoupení kulturních statků nemateriální povahy z území ČR
- Institucionální ochrana a péče o nemateriální kulturní dědictví na území ČR (národní, regionální úroveň), zapsané statky nemateriálního kulturního dědictví (jejich ochrana a vývoj)

ETMA119 KULTURA VESNICE V 18. STOLETÍ

- Politická a sociální struktura venkova v 18. století (systém fungování státu, panství, správa vesnice, příbuzenský systém, migrace, demografické charakteristiky obyvatelstva)
- Hmotná kultura venkova 18. století (zemědělství, výroba, stavitelství, strava, oděv)
- Mentální struktury (religiozita, magie, vědění, četba)

ETMA124 KAPITOLY Z KAŽDODENNOSTI BALKÁNU

- Vymezení Balkánu: v geografickém, politickém a kulturním smyslu; charakteristika tradiční lidové kultury na Balkáně

- Balkanismy – vybrané fenomény tradiční kultury na Balkáně (záduha, transhumance, kumstvo, kurban, gurbet ad.)
- Etnická a náboženská skladba Balkánu
- Osobnosti českých etnologů, folkloristů a sociokulturních antropologů věnujících se tradiční lidové kultuře Balkánu

ETMA125 DĚJINY SCÉNICKÉHO FOLKLORISMU

- Počátky prezentace folkloru (šlechtické a městské slavnosti, symbolika venkovské kultury)
- Národní hnutí, vlastenecké snahy a Národopisná výstava československá (krajinské výstavy, doprovodné slavnosti, oživené expozice)
- Vznik národopisných skupin, krúžků a slavností; jejich rozvoj v době první republiky
- Folklorní hnutí v druhé polovině 20. století a na počátku století 21. (tíha folkloru, návrat ke kořenům, stylizační postupy, amatérská vs. profesionální sféra)
- Lidová hudba a tanec jako umělecký inspirační zdroj (osobnosti, směry, díla)

ETMA127 TEXTILNÍ MATERIÁLY A VÝZDOBNÉ TECHNIKY

- Rozdělení textilních surovin podle jejich původu (rostlinné a živočišné materiály), jejich zpracování v rukodělné výrobě, příklady
- Rozdíly v technologiích rukodělného barvířství a tiskařství
- Předtkalcovské techniky, příklad techniky a výrobku

ETMA129 ANTHROPOLOGY OF CONTEMPORARY

- Studium tradic v současném světě a vybrané problémy (přístup „multi-sited ethnography“, studium tradic v kontextu globalizace, tradice, politika a ideologie)
- Lokální, globální, národní identita a nacionalismu, My a Oni: identita v postmoderním světě a současný etnocentrismus
- Současné festivity, koncept festivalizace, populární kultura